

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kahdeksas jaosto)

29 päivänä heinäkuuta 2019*

Ennakkoratkaisupyyntö – Asetus (EY) N:o 261/2004 – Lentoliikenne – Lennolle pääsyn epääminen – Käsitteet ”korvaus” ja ”lisäkorvaus” – Korvattavan vahingon laatu – Aineellinen tai aineeton vahinko – Vähennys – Lisäkorvaus – Avun antaminen – Matkustajille annettavat tiedot

Asiassa C-354/18,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Tribunalul Bacău (Bacăun alioikeus, Romania) on esittänyt 26.4.2018 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 30.5.2018, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Radu-Lucian Rusu ja

Oana-Maria Rusu

vastaan

SC Blue Air – Airline Management Solutions SRL,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kahdeksas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja F. Biltgen sekä tuomarit J. Malenovský (esittelevä tuomari) ja C. G. Fernlund,

julkisasiamies: E. Sharpston,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- SC Blue Air – Airline Management Solutions SRL, edustajanaan M. Popa, avocat,
- Romanian hallitus, asiamiehinään C.-R. Canțar, L. Lițu ja A. Wellman,
- Saksan hallitus, asiamiehinään aluksi T. Henze, M. Hellmann, E. Lankenau ja A. Berg, sittemmin Hellmann, Lankenau ja Berg,
- Puolan hallitus, asiamiehenään B. Majczyna,
- Euroopan komissio, asiamiehinään L. Nicolae ja N. Yerrell,

* Oikeudenkäyntikieli: romania.

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,
on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee matkustajille heidän lennolle pääsyä epäämisen sekä lentojen peruuttamisen tai pitkäaikaisen viivästymisen johdosta annettavaa korvausta ja apua koskevista yhteisistä säännöistä sekä asetuksen (ETY) N:o 295/91 kumoamisesta 11.2.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 261/2004 (EUVL 2004, L 46, s. 1) 4, 7, 8 ja 12 artiklan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat yhtäältä Radu-Lucian Rusu ja Oana-Maria Rusu ja toisaalta SC Blue Air – Airline Management Solutions SRL (jäljempänä Blue Air) ja joka koskee heille lennolle pääsyn epäämisen vuoksi aiheutuneen aineettoman ja aineellisen vahingon korvaamista.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Kansainvälinen oikeus

- 3 Eräiden kansainvälistä ilmakuljetusta koskevien sääntöjen yhtenäistämistä tehdyn yleissopimuksen, joka on allekirjoitettu Montrealissa 28.5.1999 ja hyväksytty Euroopan unionin puolesta 5.4.2001 tehdyllä neuvoston päätöksellä 2001/539/EY (EYVL 2001, L 194, s. 38), 29 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Matkustajien, matkatavaran ja tavaran kuljetuksessa korvauskanne voidaan, riippumatta siitä, perustuuko se tähän yleissopimukseen, sopimukseen, sopimuksen ulkopuoliseen korvausvastuuseen tai muuhun perusteeseen, nostaa ainoastaan tässä yleissopimuksessa määrättyjen ehtojen ja korvausvastuun rajojen mukaisesti, tämän kuitenkin vaikuttamatta siihen, kenellä on oikeus nostaa kanne ja mikä kunkin oikeuden sisältö on. Tällaisen kanteen perusteella ei voida tuomita rangaistusluonteisia, varoittavia tai muita aiheutuneen vahingon määrän ylittäviä korvauksia.”

Unionin oikeus

- 4 Asetuksen N:o 261/2004 johdanto-osan 1, 10 ja 20 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(1) Lentoliikenteen alalla toteutettavalla yhteisön toiminnalla olisi pyrittävä muun muassa varmistamaan matkustajien suojelun korkea taso. Lisäksi olisi otettava kaikilta osin huomioon kuluttajansuojan yleiset vaatimukset.

--

(10) Matkustajilla, joilta evätään pääsy lennolle vastoin heidän tahtoaan, olisi oltava mahdollisuus joko peruuttaa matkansa ja saada lippujen hinta takaisin tai jatkaa matkaa tyydyttävissä olosuhteissa, ja heistä olisi huolehdittava asianmukaisesti heidän odottaessaan myöhempää lentoa.

--

(20) Matkustajille olisi tiedotettava kaikista heidän oikeuksistaan, mikäli heiltä evätään pääsy lennolle, lento peruutetaan tai sen viivästyminen kestää pitkään, jotta he voivat käyttää tehokkaasti näitä oikeuksiaan.”

5 Kyseisen asetuksen 1 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tällä asetuksella vahvistetaan siinä säädetyin edellytyksin lentomatkustajien vähimmäisoikeudet, kun:

- a) matkustajan pääsy lennolle evätään vastoin hänen tahtoaan;
- b) matkustajan lento peruutetaan;
- c) matkustajan lento viivästyy.”

6 Mainitun asetuksen 4 artiklan 3 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jos matkustajalta evätään pääsy lennolle vastoin hänen tahtoaan, lennosta vastaavan lentoliikenteen harjoittajan on välittömästi annettava hänelle siitä korvaus 7 artiklan mukaisesti sekä autettava häntä 8 ja 9 artiklan mukaisesti.”

7 Saman asetuksen 7 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Jos tähän artiklaan viitataan, matkustajan on saatava seuraavan suuruinen korvaus:

--

- b) 400 euroa yhteisön sisäisten lentojen osalta, joiden pituus on yli 1 500 kilometriä, ja muiden lentojen osalta, joiden pituus on yli 1 500 mutta alle 3 500 kilometriä;

--”

8 Asetuksen N:o 261/2004 8 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jos tähän artiklaan viitataan, matkustajalle on annettava mahdollisuus valita jokin seuraavista vaihtoehtoista:

- a) – lipusta maksetun hinnan palauttaminen kokonaisuudessaan seitsemän päivän kuluessa 7 artiklan 3 kohdassa esitetyllä tavalla kultakin matkan osalta, joka jää tekemättä, sekä jo tehdyiltä osilta matkaa, jos lennosta ei ole enää matkustajan alkuperäisen matkasuunnitelman kannalta hyötyä, sekä tarvittaessa:
 - paluulento, joka lähtee mahdollisimman pian ensimmäiseen lähtöpaikkaan;
- b) matkan uudelleenreititys siten, että matkustaja pääsee vastaavilla kuljetusehdoilla mahdollisimman pian lopulliseen määräpaikkaansa, tai
- c) matkan uudelleenreititys siten, että matkustaja pääsee vastaavilla kuljetusehdoilla lopulliseen määräpaikkaansa hänelle sopivana myöhempanä ajankohtana edellyttäen, että paikkoja on saatavilla.”

9 Kyseisen asetuksen 12 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tämän asetuksen säännöksiä on sovellettava siten, ettei rajoiteta matkustajan oikeutta muuhun korvaukseen. Tämän asetuksen nojalla myönnetty korvaus voidaan vähentää tällaisesta korvauksesta.”

Romanian oikeus

10 Siviililain (codul civil) 1350 §:ssä säädetään seuraavaa:

”(1) Jokaisen on täytettävä omat sopimusvelvoitteensa.

(2) Jos asianomainen ei ilman perusteltua syytä täytä sopimusvelvoitteitaan, hän on vastuussa toiselle sopimuspuolelle aiheutuneesta vahingosta ja velvollinen korvaamaan vahingon lain mukaisesti.

(3) Jos laissa ei toisin säädetä, kumpikaan sopimuspuoli ei voi jättää soveltamatta sopimusoikeudellista vastuuta koskevia säännöksiä eikä valita muita, edullisempia säännöksiä.”

11 Siviililain 1530 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Vahingonkärsijällä on oikeus saada korvausta korvausvelvollisen aiheuttamasta vahingosta, joka on suora ja väistämätön seuraus oikeudenvastaisesta teosta tai tilanteen mukaan velvoitteen tuottamuksellisesta laiminlyönnistä.”

12 Siviililain 1531 §:ssä säädetään seuraavaa:

”(1) Vahingonkärsijällä on oikeus saada täysi korvaus laiminlyönnistä aiheutuneesta vahingosta.

(2) Vahinko sisältää menetykset, joita vahingonkärsijälle on tosiasiallisesti aiheutunut, ja ansionmenetyksen. Määritettäessä vahingon suuruutta otetaan kohtuullisessa määrin huomioon myös vahingonkärsijälle vahingon välttämistä tai rajoittamisesta aiheutuneet kulut.

(3) Vahingonkärsijällä on oikeus saada korvausta muustakin vahingosta kuin omaisuusvahingosta.”

13 Siviililain 1533 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Korvausvelvollinen on vastuussa vain vahingoista, jotka hän ennakoiti tai olisi voinut ennakoida laiminlyönnin seuraukseksi sopimuksentekohetkellä, lukuun ottamatta tapausta, jossa laiminlyönti on tahallista tai johtuu hänen vakavasta tuottamuksestaan. Tässäkin tapauksessa vahingonkorvaus kattaa vain velvoitteen laiminlyönnin suoran ja väistämättömän seurauksen.”

14 Siviililain 1534 §:ssä säädetään seuraavaa:

”(1) Jos vahingonkärsijä on tuottamuksellisella teollaan tai laiminlyönnillään edistänyt vahingon syntymistä, korvausta vähennetään vastaavasti. Tätä säännöstä sovelletaan myös silloin, jos vahinko johtuu osittain tapahtumasta, josta vahingonkärsijä on ottanut riskin.

(2) Korvausvelvollinen ei ole velvollinen korvaamaan vahinkoja, jotka vahingonkärsijä olisi voinut välttää osoittamalla vähäistäkin huolellisuutta.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

- 15 Pääasian kantajat varasivat Blue Airilta kaksi lentolippua, joiden perusteella heidän piti päästä matkustamaan 6.9.2016 Bacăusta (Romania) Lontooseen (Yhdistynyt kuningaskunta), minne he ovat sijoittautuneet ja missä he työskentelevät.
- 16 Kun pääasian kantajien oli määrä nousta lentokoneeseen, heille ilmoitettiin, että lento suoritetaan muulla kuin alun perin tarkoitettulla lentokoneella ja että lentokoneessa käytettävissä olevien paikkojen vähäisemmän määrän vuoksi heidän pääsynsä koneeseen ei ollut enää mahdollista.
- 17 Tämän vuoksi pääasian kantajien kuljetus reititettiin toiselle Blue Airin lennolle, ja he saapuivat Lontooseen 11.9.2016.
- 18 Tapahtuneen johdosta Blue Air tarjosi kummallekin pääasian kantajalle ilmaista lentolippua, joka oli käytettävä 24.3.2017 mennessä, mutta he eivät hyväksyneet tätä tarjousta, koska aiheutuneen vahingon määrä ylitti lentolipun arvon.
- 19 Tämän jälkeen Blue Air tarjosi pääasian kantajille asetuksen N:o 261/2004 nojalla 400 euron korvausta henkilöä kohden. Tältä osin pääasian kantajat katsoivat, että kyseisellä korvauksella on tarkoitus korvata vain heille aiheutunut aineeton vahinko mutta ei aineellista vahinkoa, joka kuuluu lisäkorvauksen käsitteen piiriin.
- 20 Kantajat nostivat tällöin kanteen Judecătoria Bacăussa (Bacăun ensimmäisen asteen tuomioistuimessa, Romania). He vaativat kyseisessä tuomioistuimessa, että Blue Air veloitetaan maksamaan heistä toiselle 437 euroa ja toiselle 386 euroa korvaukseksi aineellisesta vahingosta, joka on aiheutunut palkan pidättämisestä. Tämän jälkeen pääasian kantajat esittivät tarkennuksia heille todella aiheutuneen palkkatulojen menetyksen määrästä. Lisäksi kumpikin pääasian kantaja vaati 1 500 euron korvausta aineettomasta vahingosta. He vetosivat sitä paitsi siihen, että Radu-Lucian Rusua kohtaan oli aloitettu irtisanomismenettely mutta hänelle oli lopulta annettu vain varoitus.
- 21 Blue Air katsoi, että pääasian kantajilla ei ollut oikeutta asetuksen N:o 261/2004 7 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädettyä 400 euron korvausta suurempaan korvaukseen, koska he eivät olleet nimenomaisesti vaatineet, että heidät pitäisi kuljettaa mahdollisimman pian toisella lentoyhtiöllä ja toista reittiä vaan olivat hyväksyneet lennon päivämäärälle 11.9.2016. Blue Air väitti sitä paitsi, että jos pääasian kantajat olisivat vaatineet kuljetusta toisella lennolla, yhtiö olisi etsinyt toisen lennon, jolla he olisivat päässeet määräpaikkaansa.
- 22 Judecătoria Bacău hyväksyi kanteen osittain eli siten, että se velvoitti Blue Airin maksamaan kummallekin pääasian kantajalle 400 euroa korvaukseksi aineettomasta vahingosta mutta hylkäsi heidän esittämänsä muut vaatimukset.
- 23 Sekä pääasian kantajat että Blue Air valittivat Judecătoria Bacăun ratkaisusta ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen, joka pitää tarpeellisena selvittää tiettyjä asetuksen N:o 261/2004 4, 7, 8 ja 12 artiklan tulkintaan liittyviä näkökohtia.
- 24 Tässä tilanteessa Tribunalul Bacău (Bacăun alioikeus, Romania) päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:
- ”1) Pyritäänkö asetuksen N:o 261/2004 7 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädetyllä 400 euron summalla korvaamaan pääasiallisesti aineellisia vahinkoja, jolloin henkistä kärsimystä on arvioitava 12 artiklan valossa, vai kattaako 7 artiklan 1 kohdan b alakohta pääasiallisesti henkiset kärsimykset, jolloin aineellisiin vahinkoihin sovelletaan 12 artiklan säännöksiä?

- 2) Kuuluuko ansionmenetyks, joka ylittää 7 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädetyn 400 euroa, 12 artiklassa tarkoitetun lisäkorvauksen käsitteen piiriin?
- 3) Asetuksen 12 artiklan [1 kohdan] toisen virkkeen mukaan 'tämän asetuksen nojalla myönnetty korvaus voidaan vähentää tällaisesta korvauksesta'. Onko asetuksen tätä artiklaa tulkittava siten, että siinä jätetään kansallisen tuomioistuimen harkintavaltaan, onko 7 artiklan 1 kohdan b alakohdan nojalla myönnetty summa vähennettävä lisäkorvauksesta, vai onko vähennys pakollinen?
- 4) Mikäli summan vähentäminen ei ole pakollista, minkä seikkojen perusteella kansallinen tuomioistuin päättää, vähentääkö se 7 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaisen summan lisäkorvauksesta?
- 5) Onko ansionmenetyksestä aiheutuvaa vahinkoa, joka johtuu siitä, että työntekijä ei ole voinut saapua työpaikalleen sen vuoksi, että hän on saapunut myöhässä määränpäähän uudelleenreitityksen jälkeen, arvioitava siltä kannalta, että 8 artiklassa säädetyt velvoitteet on laiminlyöty, vai 12 artiklan perusteella, luettuna yhdessä 4 artiklan kanssa?
- 6) Merkitseekö asetuksen N:o 261/2004 4 artiklan 3 kohdan ja 8 artiklan mukainen lentoyhtiön velvollisuus avun antamiseen sitä, että matkustajalle ilmoitetaan täydelliset tiedot kaikista uudelleenreitityksen vaihtoehdoista, kuten säädetään 8 artiklan 1 kohdan a, b ja c alakohdassa?
- 7) Kenelle kuuluu asetuksen N:o 261/2004 8 artiklan nojalla velvoite näyttää toteen, että uudelleenreititys on suoritettu mahdollisimman pian?
- 8) Asetetaanko asetuksessa matkustajille velvoite hakea muita lentoja määränpäähänsä tai pyytää lentoyhtiötä etsimään vapaita paikkoja tällaisilta lennoilta, vai onko lentoyhtiö velvollinen omasta aloitteestaan hakemaan matkustajalle parasta vaihtoehtoa hänen kuljettamiseksi määränpäähän?
- 9) Onko määritettäessä matkustajille aiheutuneita vahinkoja merkitystä sillä, että he ovat hyväksyneet lentoyhtiön heille tekemän ehdotuksen lennosta päivämääränä 11.9.2016, vaikka he ovat voineet ajatella, että heille ei maksettaisi palkkaa heidän ollessaan poissa työpaikalta?"

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen, toinen, viides ja yhdeksäs kysymys

- 25 Ensimmäisellä, toisella, viidennellä ja yhdeksännellä kysymyksellään, jotka on syytä tutkia yhdessä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, onko asetuksen N:o 261/2004 7 artiklan 1 kohdan b alakohtaa tulkittava siten, että kyseisessä säännöksessä mainitun rahamäärän tarkoitus on korvata palkan menetyksen kaltainen vahinko, vai voiko tällainen vahinko olla kyseisen asetuksen 12 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun lisäkorvauksen kohteena. Se kysyy myös, miten tämä vahinko on määritettävä mainitun asetuksen mukaisesti.
- 26 Aluksi on syytä todeta, että asetuksella N:o 261/2004 pyritään varmistamaan lentomatkustajien suojelun korkea taso riippumatta siitä, onko matkustajilta evätty lennolle pääsy, onko lento peruutettu vai onko se viivästynyt, koska heille kaikille aiheutuu lentoliikenteeseen liittyviä samankaltaisia vakavia vaikeuksia ja haittoja (tuomio 19.11.2009, Sturgeon ym., C-402/07, EU:C:2009:716, 44 kohta).

- 27 Tässä yhteydessä ensinnäkin asetuksen N:o 261/2004 7 artiklan 1 kohdassa säädetään matkustajille maksettavasta korvauksesta, jonka määrä vaihtelee muun muassa lennon pituuden mukaan. Erityisesti kyseisen 7 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädetään 400 euron korvauksesta yhteisön sisäisten lentojen osalta, joiden pituus on yli 1 500 kilometriä, ja muiden lentojen osalta, joiden pituus on yli 1 500 mutta alle 3 500 kilometriä.
- 28 Asetuksen N:o 261/2004 7 artiklan 1 kohdassa säädettyjen rahamäärien tarkoituksena on matkustajien ilmakuljetusten viivästymisestä erityisesti pääasiassa kyseessä olevan lennolle pääsyn epäämisen vuoksi aiheutuvien haittojen muodostamien vahinkojen korvaaminen vakiomuotoisesti ja välittömästi ilman, että matkustajien olisi kärsittävä hankaluuksista, jotka liittyvät vahingonkorvauskanteiden nostamiseen toimivaltaisissa tuomioistuimissa (ks. analogisesti tuomio 10.1.2006, IATA ja ELFAA, C-344/04, EU:C:2006:10, 45 kohta).
- 29 Suoraan asetuksen N:o 261/2004 4 artiklan 3 kohdan sanamuodossa, jossa viitataan saman asetuksen 7 artiklaan, veloitetaan nimittäin asianomainen lentoliikenteen harjoittaja maksamaan välittömästi korvaus matkustajille, joiden lennolle pääsyn se on evännyt vastoin heidän tahtoaan.
- 30 Tällaisten kiinteiden rahamäärien tarkoitus on korvata vain sellaiset vahingot, jotka kohdistuvat kaikkiin kyseessä oleviin matkustajiin jokseenkin samalla tavalla (ks. analogisesti tuomio 10.1.2006, IATA ja ELFAA, C-344/04, EU:C:2006:10, 43 kohta ja tuomio 23.10.2012, Nelson ym., C-581/10 ja C-629/10, EU:C:2012:657, 52 kohta).
- 31 Sen sijaan asetuksen N:o 261/2004 7 artiklan 1 kohdassa ja kyseisessä asetuksessa kokonaisuutena ei säädetä asianomaisille matkustajille aiheutuvien yksilöllisten vahinkojen, jotka liittyvät heidän matkustamisensa syihin, korvaamisesta, koska niiden korjaaminen vaatii tapauskohtaista aiheutuneiden vahinkojen laajuuden arviointia ja voi näin ollen tapahtua ainoastaan jälkikäteen ja yksilöllisesti (ks. vastaavasti tuomio 10.1.2006, IATA ja ELFAA, C-344/04, EU:C:2006:10, 43 kohta).
- 32 Pääasian kantajille on aiheutunut lennolle pääsyn epäämisen vuoksi palkan menetys, joka on johtunut siitä, että saavuttuaan määränpäähänsä myöhässä heidän on ollut mahdotonta mennä työpaikalleen.
- 33 Tällaista palkan menetystä on pidettävä yksilöllisenä vahinkona, joka liittyy asianomaisten matkustajien henkilökohtaiseen tilanteeseen, ja se edellyttää näin aiheutuneiden vahinkojen laajuuden tapauskohtaista arviointia.
- 34 Näin ollen tällainen vahinko ei kuulu asetuksen N:o 261/2004 7 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädetyn kiinteämääräisen korvauksen piiriin.
- 35 Toiseksi on todettava, että asetuksen N:o 261/2004 12 artiklan 1 kohdan ensimmäisen virkkeen mukaan asetuksen säännöksiä on sovellettava siten, ettei rajoiteta matkustajan oikeutta muuhun korvaukseen.
- 36 Kyseisestä sanamuodosta ilmenee, ettei asetus N:o 261/2004 ole esteenä sille, että vahinkoa kärsinyt matkustaja voi saada korvausta sellaisesta vahingosta, joka on aiheutunut erityisesti hänelle ja joka on arvioitava yksilöllisesti ja jälkikäteen, sikäli kuin kansallisessa tai kansainvälisessä oikeudessa myönnetään hänelle oikeus tällaiseen korvaukseen, edellyttäen että tämä korvaus on lisäkorvaus suhteessa kyseisessä asetuksessa säädettyyn kiinteämääräiseen korvaukseen.
- 37 Korvausta on pidettävä asetuksen N:o 261/2004 12 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna lisäkorvauksena silloin, kun sen perusteena on jokin kyseisen asetuksen 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuista tilanteista, jotka aiheuttavat sellaisia haittoja, jotka kyseisen asetuksen nojalla korvataan välittömästi ja vakiomuotoisesti.

- 38 Nyt käsiteltävässä asiassa on kiistatonta yhtäältä, että palkan menetys on erityisesti pääasian kantajille aiheutunutta vahinkoa, joka on arvioitava yksilöllisesti ja jälkikäteen, ja toisaalta, että se on johtunut lennolle pääsyn epäämisestä vastoin heidän tahtoaan eli seikasta, josta aiheutuneet haitat korvataan asetuksen N:o 261/2004 nojalla välittömästi ja vakiomuotoisesti.
- 39 Näissä olosuhteissa palkan menetystä on pidettävä vahinkona, joka voidaan korvata asetuksen N:o 261/2004 12 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla lisäkorvauksella.
- 40 Kolmanneksi, kuten tämän tuomion 31 kohdasta ilmenee, asetuksessa N:o 261/2004 ei säädetä palkan menetyksen kaltaisten yksilöllisten vahinkojen korvaamisesta, joten ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävänä on määrittää ja arvioida ne eri seikat, joista kyseinen vahinko muodostuu, mahdollisesti mukaan lukien vahinkoa kärsineiden matkustajien oma menettely, sekä mainitusta vahingosta suoritettavan korvauksen laajuus asianmukaisen oikeusperustan nojalla.
- 41 Ensimmäiseen, toiseen, viidenteen ja yhdeksänteen kysymykseen on edellä todettu perusteiden vastattava ensinnäkin, että asetuksen N:o 261/2004 7 artiklan 1 kohdan b alakohtaa on tulkittava siten, että kyseisessä säännöksessä säädettyä rahamäärää ei ole tarkoitettu korvaamaan palkan menetyksen kaltaista vahinkoa, ja toiseksi, että tällainen vahinko voi olla kyseisen asetuksen 12 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun lisäkorvauksen kohteena, ja kolmanneksi, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävänä on määrittää ja arvioida ne eri seikat, joista kyseinen vahinko muodostuu, sekä mainitusta vahingosta suoritettavan korvauksen laajuus asianmukaisen oikeusperustan nojalla.

Kolmas ja neljäs kysymys

- 42 Kolmannella ja neljännellä kysymyksellään, jotka on syytä tutkia yhdessä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, onko asetusta N:o 261/2004 ja erityisesti sen 12 artiklan 1 kohdan toista virkettä tulkittava siten, että siinä oikeutetaan toimivaltainen kansallinen tuomioistuin vähentämään lisäkorvauksesta kyseisen asetuksen nojalla myönnetty korvaus mutta ettei sitä velvoiteta tekemään niin. Lisäksi se pohtii, millaisia ovat edellytykset, joiden perusteella toimivaltainen kansallinen tuomioistuin voisi tehdä kyseisen vähennyksen.
- 43 Asetuksen N:o 261/2004 12 artiklan 1 kohdan toisessa virkkeessä säädetään tältä osin, että tämän asetuksen nojalla myönnetty korvaus voidaan vähentää muusta korvauksesta.
- 44 Kyseisestä selkeästä sanamuodosta ilmenee siten, ettei asetuksen N:o 261/2004 12 artiklan 1 kohdan toisessa virkkeessä velvoiteta tällaisen vähennyksen tekemiseen mutta ettei se myöskään ole esteenä vähennyksen mahdolliselle tekemiselle.
- 45 Kuten nimittäin tämän tuomion 35 ja 36 kohdassa on todettu, asianomaiselle matkustajalle voidaan mahdollisesti myöntää lisäkorvausta kansallisessa tai kansainvälisessä oikeudessa, koska asetusta N:o 261/2004 sovelletaan sen 12 artiklan 1 kohdan ensimmäisestä virkkeestä ilmenevin tavoin siten, ettei se rajoita tällaisen muun oikeuden soveltamista.
- 46 Sitä paitsi asetuksen N:o 261/2004 12 artiklan 1 kohdan molemmista virkkeistä yhdessä luettuina ilmenee, ettei asetusta voida tulkita siten, että siinä asetettaisiin mitään sellaisia edellytyksiä, jotka voisivat rajoittaa toimivaltaisen kansallisen tuomioistuimen oikeutta tässä asetuksessa myönnetyn korvauksen mahdolliseen vähentämiseen lisäkorvauksesta. Tällaisten edellytysten olemassaolo olisi siten yhteensopimatonta mainitun asetuksen 12 artiklan 1 kohdan toisen virkkeen kanssa.
- 47 Kolmanteen ja neljäänteen kysymykseen on edellä todettu perusteiden vastattava, että asetusta N:o 261/2004 ja erityisesti sen 12 artiklan 1 kohdan toista virkettä on tulkittava siten, että siinä oikeutetaan toimivaltainen kansallinen tuomioistuin vähentämään lisäkorvauksesta kyseisen asetuksen

nojalla myönnetty korvaus mutta ettei sitä velvoiteta tekemään niin, sillä mainitussa asetuksessa ei määritellä toimivaltaiselle kansalliselle tuomioistuimelle edellytyksiä, joiden perusteella se voisi tehdä tällaisen vähennyksen.

Kuudes ja kahdeksas kysymys

- 48 Kuudennella ja kahdeksannella kysymyksellään, jotka on syytä tutkia yhdessä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, onko asetuksen N:o 261/2004 4 artiklan 3 kohtaa, luettuna yhdessä kyseisen asetuksen 8 artiklan 1 kohdan kanssa, tulkittava siten, että siinä velvoitetaan lentoliikenteen harjoittaja antamaan asianomaisille matkustajille täydelliset tiedot kaikista viimeksi mainitussa säännöksessä tarkoitetuista mahdollisuuksista, vai edellytetäänkö kyseisessä säännöksessä myös, että asianomaiset matkustajat osallistuvat aktiivisesti niitä koskevien tietojen etsimiseen.
- 49 Tältä osin ensinnäkin asetuksen N:o 261/2004 4 artiklan 3 kohdassa säädetään muun muassa, että jos lennosta vastaava lentoliikenteen harjoittaja epäilee matkustajilta lennolle pääsyn vastoin heidän tahtoaan, sen on autettava heitä kyseisen asetuksen 8 artiklan mukaisesti.
- 50 Asetuksen N:o 261/2004 8 artiklan, jonka otsikko on ”Oikeus korvaukseen tai uudelleenreititykseen”, 1 kohdassa säädetään sitten, että matkustajille on annettava mahdollisuus valita jokin siinä mainituista kolmesta vaihtoehdosta eli pääpiirteittäin ensimmäisenä vaihtoehtona lipusta maksetun hinnan palauttaminen sekä tarvittaessa paluulento mahdollisimman pian ensimmäiseen lähtöpaikkaan, toisena vaihtoehtona matkan uudelleenreititys siten, että matkustaja pääsee vastaavilla kuljetusehdoilla mahdollisimman pian lopulliseen määräpaikkaansa, ja kolmantena vaihtoehtona matkan uudelleenreititys siten, että matkustaja pääsee vastaavilla kuljetusehdoilla lopulliseen määräpaikkaansa hänelle sopivana myöhempänä ajankohtana edellyttäen, että paikkoja on saatavilla.
- 51 Lisäksi asetuksen N:o 261/2004 johdanto-osan kymmenennessä perustelukappaleessa on näiden vaihtoehtojen pääsisällöstä tehty yhteenveto, jossa todetaan, että matkustajilla, joilta evätään pääsy lennolle vastoin heidän tahtoaan, olisi oltava mahdollisuus joko peruuttaa matkansa ja saada lippujen hinta takaisin tai jatkaa matkaa tyydyttävissä olosuhteissa.
- 52 Asetuksen N:o 261/2004 johdanto-osan 20 perustelukappaleesta ilmenee vielä muun muassa, että matkustajille, joilta on evätty pääsy lennolle, olisi tiedotettava kaikista heidän oikeuksistaan, jotta he voivat käyttää tehokkaasti näitä oikeuksiaan.
- 53 Asetuksen N:o 261/2004 kyseisistä säännöksistä ja johdanto-osan perustelukappaleista yhdessä luettuina ilmenee ensinnäkin, että lentoliikenteen harjoittajan, joka on evännyt matkustajilta pääsyn lennolle, on autettava heitä erityisesti tarjoamalla heille valinnanmahdollisuus edellytyksillä, jotka säädetään kyseisen asetuksen 8 artiklan 1 kohdan a, b ja c alakohdassa.
- 54 Niistä yhdessä luettuina ilmenee toiseksi, että tällaisessa tarjouksessa on annettava matkustajille, joilta on evätty pääsy lennolle, ne tiedot, joita he tarvitsevat voidakseen käyttää valintaoikeuttaan tehokkaasti joko peruuttaakseen lentonsa ja saadakseen lippunsa hinnan takaisin taikka jatkaakseen matkaansa lopulliseen määräpaikkaansa vastaavilla kuljetusehdoilla viipymättä tai myöhempänä ajankohtana.
- 55 Niistä yhdessä luettuina ilmenee kolmanneksi, että koska matkustajalla, jolta on evätty pääsy lennolle, on oikeus saada asianomaiselta lentoliikenteen harjoittajalta apua, johon sisältyy tarvittavien tietojen saaminen, jotta matkustaja voi tehdä tehokkaan ja tietoisin valinnan, tällaisen oikeuden hyväksikäyttö ei voi edellyttää matkustajalta minkäänlaista velvollisuutta osallistua aktiivisesti niiden tietojen etsimiseen, joiden on sisällyttävä kyseisen liikenteenharjoittajan tarjoamaan valintamahdollisuuteen.

56 Kuudenteen ja kahdeksanteen kysymykseen on edellä todettu perusteiden vastattavana, että asetuksen N:o 261/2004 4 artiklan 3 kohtaa, luettuna yhdessä kyseisen asetuksen 8 artiklan 1 kohdan kanssa, on tulkittava siten, että siinä veloitetaan lentoliikenteen harjoittaja antamaan asianomaisille matkustajille täydelliset tiedot kaikista viimeksi mainitussa säännöksessä tarkoitetuista mahdollisuuksista eikä asianomaisilla matkustajilla ole minkäänlaista velvollisuutta osallistua aktiivisesti niitä koskevien tietojen etsimiseen.

Seitsemäs kysymys

57 Seitsemännellä kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, onko asetuksen N:o 261/2004 8 artiklan 1 kohdan b alakohtaa tulkittava siten, että kyseistä säännöstä sovellettaessa todistustaakka siitä, että uudelleenreititys on tehty viipymättä, on lennosta vastaavalla lentoliikenteen harjoittajalla, vai onko sitä tulkittava siten, että tämä todistustaakka on asianomaisilla matkustajilla.

58 Kuten tämän tuomion 53 ja 54 kohdasta ilmenee, lentoliikenteen harjoittajalla, joka on evännyt matkustajilta pääsyn lennolle, on velvollisuus auttaa heitä, jotta he voisivat tehokkaasti tehdä tietoisien valinnan kyseisen asetuksen 8 artiklan 1 kohdan a, b ja c alakohdassa säädettyjen vaihtoehtojen välillä.

59 Näin ollen lennosta vastaavalla lentoliikenteen harjoittajalla on velvollisuus ehdottaa asianomaisille matkustajille myös uudelleenreititystä lopulliseen määräpaikkaan koskeva vaihtoehto vastaavin kuljetusehdoin ja viipymättä asetuksen N:o 261/2004 8 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaisesti.

60 Lennosta vastaavan lentoliikenteen harjoittajan on konkreettista ehdotusta tehdessään otettava huomioon ja yhteensovitettava useita asiaan vaikuttavia seikkoja, joista ehdotus riippuu, erityisesti saapumisaika lopulliseen määräpaikkaan aiotun uudelleenreitityksen jälkeen, edellytykset, joilla aiottu uudelleenreititys on mahdollinen, sekä se, onko kyseinen uudelleenreititys toteutettavissa liikenteenharjoittajan omin toimenpitein vai tarvitaanko siihen toisen lentoliikenteen harjoittajan apua ja onko viimeksi mainitulla liikenteenharjoittajalla vapaita paikkoja.

61 Asianomaiselle lentoliikenteen harjoittajalle kuuluva vastuu uudelleenreitityksen tarjoamisesta ja järjestämisestä asetuksen N:o 261/2004 8 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaisesti merkitsee myös todistustaakkaa siitä, että näin järjestetty uudelleenreititys on tapahtunut viipymättä.

62 Seitsemänten kysymykseen on edellä todettu perusteiden vastattavana, että asetuksen N:o 261/2004 8 artiklan 1 kohdan b alakohtaa on tulkittava siten, että kyseistä säännöstä sovellettaessa todistustaakka siitä, että uudelleenreititys on tehty viipymättä, on lennosta vastaavalla lentoliikenteen harjoittajalla.

Oikeudenkäyntikulut

63 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kahdeksas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) **Ensinnäkin matkustajille heidän lennolle pääsyä epäämisen sekä lentojen peruuttamisen tai pitkäaikaisen viivästymisen johdosta annettavaa korvausta ja apua koskevista yhteisistä säännöistä sekä asetuksen (ETY) N:o 295/91 kumoamisesta 11.2.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 261/2004 7 artiklan 1 kohdan b alakohtaa on tulkittava siten, että kyseisessä säännöksessä säädettyä rahamäärää ei ole tarkoitettu korvaamaan palkan menetyksen kaltaista vahinkoa, ja toiseksi tällainen vahinko voi olla kyseisen asetuksen 12 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna lisäkorvauksen kohteena, ja kolmanneksi ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävänä on määrittää ja arvioida ne eri seikat, joista kyseinen vahinko muodostuu, sekä mainitusta vahingosta suoritettavan korvauksen laajuus asianmukaisen oikeusperustan nojalla.**
- 2) **Asetusta N:o 261/2004 ja erityisesti sen 12 artiklan 1 kohdan toista virkettä on tulkittava siten, että siinä oikeutetaan toimivaltainen kansallinen tuomioistuin vähentämään lisäkorvauksesta kyseisen asetuksen nojalla myönnetty korvaus mutta ettei sitä veloiteta tekemään niin, sillä mainitussa asetuksessa ei määritellä toimivaltaiselle kansalliselle tuomioistuimelle edellytyksiä, joiden perusteella se voisi tehdä tällaisen vähennyksen.**
- 3) **Asetuksen N:o 261/2004 4 artiklan 3 kohtaa, luettuna yhdessä kyseisen asetuksen 8 artiklan 1 kohdan kanssa, on tulkittava siten, että siinä veloitetaan lentoliikenteen harjoittaja antamaan asianomaisille matkustajille täydelliset tiedot kaikista viimeksi mainitussa säännöksessä tarkoitetuista mahdollisuuksista eikä asianomaisilla matkustajilla ole minkäänlaista velvollisuutta osallistua aktiivisesti niitä koskevien tietojen etsimiseen.**
- 4) **Asetuksen N:o 261/2004 8 artiklan 1 kohdan b alakohtaa on tulkittava siten, että kyseistä säännöstä sovellettaessa todistustaakka siitä, että uudelleenreititys on tehty viipymättä, on lennosta vastaavalla lentoliikenteen harjoittajalla.**

Allekirjoitukset